

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**DN. DVRANDI|| à Sancto Portiano, in Senten=||tias
Theologicas Petri Lombardi|| Commentariorum libri||
quatuor.||**

Durandus <de Sancto Porciano>

Antverpiæ, 1567

Quæstio secunda. Vtrum sit proprietas constitutiua personæ Patris.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72607](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72607)

eius notio, quia talis negatio non importat dignitatem. Alio modo dicitur aliquid ingenitum quia omnino non est ab alio, & sic est notio patris, quia inter omnes personas diuinas, soli patri conuenit non esse ab alio. Et ita secundum doctores sunt duæ proprie notionis patris qui est principium non ex principio, vna qua dicitur principium & hæc est paternitas. Alia secundum quod non est ab alio principio, & hoc est ingenitum vel innascibilitas. Et confirmatur tali persuasione, illud non proprie potest dici ingenitum quod per generationem procedit, aut generationem supponit, vel quod per generationem comunicatur, filius autem per generationem procedit, processio autem Spiritus sancti generationem supponit, essentia verò per generationem comunicatur filio. Et ideo nihil horum proprie potest dici ingenitum, pater autem non gignitur ut filius, nec generationem supponit ut Spiritus sanctus, nec per generationem comunicatur ut essentia in filio, propter quod pater proprie potest dici ingenitus.

13 AD PRIMVM argumentum potest dici quod ingenitum prout conuenit patri tanquam notio includit in se improcessibile, dicitur enim ingenitus quia est non ab alio per quemcumque modum, scilicet nec genitus, nec procedens, propter quod in ingenito includitur improcessibile.

14 AD SECUNDVM dicendum quod nec essentia, nec Spiritui sancto conuenit esse ingenitum ut ponitur notio patris. Spiritus enim sanctus est ab alio. Essentia autem diuina licet absolute non est ab alio, tamen ut in filio est, est in ipso per generationem, non quidem producta sed communicata, &c.

QVÆSTIO SECUNDA.

Vtrum ingenitum sit proprietas patris constitutiva.

Tho. i. q. 33. ar. 4.

AD secundum sic proceditur. Et videtur quod ingenitum, seu innascibilitas sit proprietas constitutiva patris, quia prima persona constituitur per primam in proprietatem, sed pater est prima persona, innascibilitas verò est prima proprietas, ergo &c. Maior patet. Sed minor probatur quantum ad hanc partem quod innascibilitas sit prima proprietas. Alia enim pars plana est, scilicet quod pater sit prima persona. Quod autem innascibilitas sit prima proprietas probatur multipliciter. Primo sic, illud quod est vltimum in resolutione est primum in compositione, sed innascibilitas est vltimum in resolutione, quia illud est vltimum in resolutione in quo statur nec contingit ulterius querere, sed perueniendo ad innascibilitatem statur. Innascibile enim est quod non est ab alio priore, perueniendo autem ad paternitatem non statur, quia dato, quod pater esset ab alio non propter hoc defineret esse pater, ergo innascibilitas est vltimum in resolutione, quare oportet quod sit primum in compositione. Secundum sic, si innascibilitas esset posterior paternitate, esset posterior etiam filiatione, quia paternitas & filiatione tanquam correlatiua sunt simul natura & intellectu, hoc autem non potest esse, quia omne quod est posterius filiatione comunicatur filio, innascibilitas autem non potest comunicari filio, ergo non est posterius filiatione & paternitate, ergo est prior, & sic idem quod prius. Itē si innascibilitas esset posterior filiatione dependeret ab ea, sed hoc est falsum, ergo &c. Tertio sic, si innascibilitas esset posterior paternitate & filiatione, aut esset mediū inter filiationem & communem spirationem, aut in eodem gradu cum spiratione actiua, aut posterior. Non potest dici quod sit medium, quia tunc communis spiratio conueniret filio per innascibilitatem, quod falsum est, nec sunt in eodem gradu cum vnū sit affirmatiuum reliquū priuatiuum quæ non possent esse eiusdem gradus, nec est posterior spiratione actiua, quia esset posterior spiratione passiua cum dicantur relativi, & sint simul. Hoc autem est absurdum, scilicet quod innascibilitas quæ est proprietas solius patris sit posterior proprietate Spiritus sancti, ergo innascibilitas nullo modo sequitur filiationem aut paternitatem, procedit ergo, & sic prima proprietas, &c. Quarto, quia illud est prius quod plus habet de ratione primi, sed innascibilitas plus habet de ratione primi quam paternitas, ergo &c. Minor probatur quia plus est de ratione primi quod non sit ab alio

quam quod ab ipso sit aliud, quia Christus dicitur primo genitus matris. Mat. i. & Lucæ. 2. ex eo quod ante eum non fuit aliud, & non quia post ipsum fuit aliud ergo &c. Sic ergo probata est, minor sequitur ergo conclusio.

2 IN CONTRARIVM arguitur, quia personæ diuinæ constituntur per se relationibus, sed paternitas est relatio per se, innascibilitas verò non est relatio nisi per reductionem, sicut reducitur negatio ad affirmatiua vel priuatio ad habitum, ergo pater prius & magis per se constituitur per paternitatem quam per innascibilitatem.

3 RESPONSTIO. Quidam dicunt quod pater per prius constituitur in esse personali per innascibilitatem quam per paternitatem. Quorum vna ratio est illa quæ posita est in arguendo. Sunt etiam alie plures addite ad idem. Quarū prima talis est. Sicut se habet habere esse ad communicare, ita modus habendi ad modum comunicandi, sed habere esse prius est quam comunicare esse, ergo modus habendi est prior quam modus comunicandi, sed innascibilitas dicit modum quo pater habet esse, scilicet non ab alio, paternitas verò dicit modum comunicandi esse scilicet per generationem, ergo prius est innascibilitas quam paternitas, sed per primam proprietatem constituitur prima persona, ergo &c. Secunda talis est. Illud quod est alteri ratio essendi est prius illo, sed innascibilitas est patri ratio generandi, & per consequens ratio paternitatis, ergo innascibilitas est prior paternitate, & sic idem quod est prius, minor probatur dupliciter. Primo quia sicut se habet genitus ad non generare ita ingenitus ad generare, sed filius, quia genitus non generat, ergo pater, quia ingenitus generat. Secundum, quia sicut se habet non spiratus ad spirare, ita ingenitus ad generare, sed filius, quia non spiratus spirat, ergo pater, quia ingenitus generat, & hæc iuit minor. Tertia talis est, illa quæ sunt in Deo perfectiora minus possunt comunicari creaturis, sed paternitas comunicatur creaturis, non autem innascibilitas, ergo innascibilitas est perfectior quam paternitas, sed per proprietatem perfectiorem prima constituitur persona, ergo &c.

4 Alii dicunt, quod innascibilitas non primo constituitur personam patris, imò omnino non constituit. Et hoc nihil videtur verius. Cuius ratio est, quia illud quod de se nihil ponit, sed d. supponit, non potest constituitur primam in diuinis, sed innascibilitas nihil ponit, sed supponit, ergo &c. Maior patet, quia posituum oportet consistere a posituo aliquo, & primum a primo, quod autem nihil ponit non est posituum, quod verò supponit aliud, non est primum, ergo quod nihil ponit, sed supponit, non potest constituitur primam personam in diuinis, tñ quia positiua est, tum quia prima. Minor similiter clara est ex ratione terminorum, innascibilitas enim vel est negatio vel priuatio. Neutro autem modo ponit aliquid, sed supponit subiectum, vel aliquam proprietatem per quæ conuenit substantiæ, quare &c. Et videtur hæc ratio sufficienter concludere quod innascibilitas non solum non constituit primam personam patris, quia non est proprietas prima, imò nihil facit ad eius constitutionem, quia non est positiua proprietas, ad constitutionem enim positiui nihil facit nisi quod est posituum, vnde sicut ad constitutionem Spiritus sancti nihil facit quod ab ipso non est aliud: ita ad constitutionem patris nihil facit quod ipse non est ab alio quod est esse innascibilem vel ingenitum. Item illa proprietas per quam vna persona non coexistit aliam non est constitutiva personæ, sed innascibilitas est huiusmodi, ergo &c. Maior patet, quia cum persona diuina sit relatiua necessario coexistit aliam, quod oportet esse ratione proprietatis constituentis ipsam, minor etiam manifesta est, quia paternitate innascibilitatis solum negat personam a qua fit, & non ponit aliquam.

5 AD PRIMVM argumentum principale est dicendum per interemptionem minoris, scilicet quia innascibilitas non est prima proprietas. Et cum probatur, quia illud quod est vltimum in resolutione est primum in compositione. Concedatur tunc ad minorem per interemptionem, innascibilitas non est vltimum in resolutione, imò nec est aliud eorum quæ sunt in resolutione, quia nec est aliud eorum que sunt in compositione, negatio enim & priuatio licet possint consequi ad ea que intrant compositionem, nun-

anquam tamen sunt de compositione rei, nec per consequens fit in ea resolutio per se. Et quod probatur ulterius quia illud est vltimū in resolutione in quo statur, nec contingit ulterius querere. Dicendum quod ista resolutio aut intelligitur de resolutione primæ personæ in ea quæ ipsam constituunt, aut de resolutione diuinariū personarū in primā, quæ resolutio fit secundū rationem productis & producti. In qua resolutione fit status in primo producti, si intelligatur de prima resolutione quæ est personæ primæ in constitutiva ipsam, sic nullo modo fit resolutio in innascibilitatem, nec in ipsa statur, quia nō cadit in constitutionem vt prius dictum est, sed fit resolutio in paternitatem, & in ipsa statur, quia dicit paternitas secundum communē rationem nominis dicit tantum relationem fundatam super potentiam vel actum generandi, tamen vt in diuinis accipitur dicit plus, scilicet relationem fundatam super vniuersalitatē principii, vel super primatatem principii omnium originū diuinariū, in primo autem & vniuersali principio semper est status. Non enim esset principium omnium, si in eo nō staretur, sed esset ab alio, propter quod in paternitate sic accepta statur sicut in prima proprietate constituitur personam patris, non autem in innascibilitate. Si verō fiat reductio vel resolutio personarum diuinariū in primā, sic statur in patre. Sed de hoc nihil ad propositū, nisi diceretur quod in patre est status quatenus est innascibilis, & nō quatenus pater. Sed hoc excludum est per hoc quod dictum est quod paternitas dicit proprietatem fundatam super vniuersalitatē principii in qua ratione statur, nec est ulterius querere in diuinis, sed licet in innascibili fit status, nō tamen ratione innascibilitatis, quia potest ulterius queri quare fit innascibilis, quia omnis priuatio habet causam, causa enim vel ratio innascibilitatis est vniuersalitas principii & non econuerso, quia negatio vel priuatio nullius positiui est per se ratio vel causa, sed econuerso.

6 Ad secundam probationem eiusdem minoris, quum dicitur si innascibilitas esset posterior paternitate, &c. Dicendum, quod in diuinis non est prius & posterius secundum rem, licet sit ibi ordo originis quo vnum est ab alio. Et tamen in diuinis dare prius & posterius secundum modum intelligendi, & hic ordo est inter illa quorū intellectus vnus supponit intellectum alterius. Hęc est enim ratio eorum quæ se habent secundū prius & posterius, quod posterius supponit suum prius. Dicendum ergo quod paternitas & innascibilitas generaliter sumpta nō habet inter se ordinē, ita vt vnum sit prius altero, quia quodlibet potest inueniri sine altero. Aliquis enim est pater, quia non est innascibilis, vt est in hominibus. Et innascibile potest alicui cōuenire sine paternitate, sicut si esset in diuinis vnum suppositū absolutū, vnde intellectus vnus nō supponit intellectū alterius, propter quod non habent inter se aliquem ordinē prioris & posterioris, tamen ista vt cōueniunt diuinis inter se habent ordinē prioris & posterioris. Paternitas enim hoc modo prior est innascibilitate, quia paternitas dicit primā relationem fundatā super autoritatem principii vniuersalis. Innascibilitas verō dicit priuationē essendi ab alio, per prius enim & essentia: huius conuenit vniuersali principio esse principium primi producti, quā nō esse ab alio. Et ideo paternitas est prior innascibilitate, & cum dicitur, ergo filiatio similiter esset prior, concedatur. Et cum subditur: Omne quod est posterius filiatione est cōmunicabile filio, verum est in positiuis, non autem in negatiuis vel priuatiuis, quia negatio & priuatio non possunt cōmunicari, nisi ratio per quam inest subiecto sit cōmunicabilis. Et quia autoritas principii vniuersalis super quam fundatur innascibilitas non est cōmunicabilis filio, ideo nec innascibilis.

7 Quod dicitur tertio si innascibilitas esset posterior paternitate & filiatione, &c. Dicendum quod innascibilitas nec est media inter filiationem & spirationē, nec est simul cum spiratione, nec posterior est, quia et si ipsa posset habere aliquem ordinem ad filiationē ratione paternitatis cum qua filiatio est simul, tamen nullum omnino ordinem habet ad spirationem actiuam vel passiuam.

8 Et ad illud quod quarto dicitur quod innascibilitas habet plus de ratione primi quā paternitas. Dicendum

quod est falsum, quia ratio primi non consistit in nō esse ab alio. Tum quia ratio positiui totaliter consistit in eo quod positiuum est. Primum autē dicit quid positiuum: Et ideo non esse ab alio nullo modo est intrinsecē de ratione primi. Tum quia si esset vnum tātum, illud esset innascibile vel non ab alio, non tamen primū. In quo ergo consistit ratio primi: dicendum quod cum primum fit nomen ordinis, primū est ex quo, vel post quod omnia alia sunt. Et verū est quod ad hoc sequitur quod a nullo fit, sed nō est hoc intrinsecē de ratione primi, sed est proprietas concomitans. Constat autem quod paternitas quæ est proprietas originis respectu alterius magis participat rationem primi iam dictam quā innascibilitas. Et quod dicitur ulterius, quod Christus dicitur primogenitus, &c. Dicendum quod scriptura non semper seruat proprium modum loquendi. Et iterum licet non fuerit post ipsum Christum alius à matre genitus, potuit tamen esse quantum fuit ex cursu naturæ. Et hoc minuit improprietatem modi loquendi.

9 AD RATIONES contrarię opinionis. Ad primam cōcedo totum vsq; ibi, innascibilitas dicit modum habendi esse, paternitas verō modum communicandi. Et istud est negandū. Innascibilitas enim non dicit formaliter modū habendi esse, sed modum nō habendi, paternitas verō modū communicandi nō dicit, sed proprietatem personæ cōmunicantis. Sed vniuersalitas principii dicit modum habendi esse, scilicet vt in fonte. Et ideo hæc secundum modū intelligendi præcedit vtriusq; scilicet paternitatem & innascibilitatem tanquam fundamentum vtriusq;. Posset etiā dici quod in absolutis prius est habere esse & modum habendi, quā cōmunicare esse & modum communicandi. Sed in his quæ cōstituentur in esse per communicare esse sicut sunt personæ diuinæ, quæ cōstituentur in esse personali per dare esse & accipere esse non est verum, sed sunt simul secundum intellectum verum habere esse & communicare esse modus habendi, & modus communicandi, vnde præter falsitatem minoris maior etiam non est vniuersaliter vera.

10 Ad secundum dicendum per interemptionem minoris, quia innascibilitas nō est paternitati ratio essendi. Ad probationem cum dicitur sicut se habet genitus ad non generare, ita genitus ad generare. Dicendum quod falsum est, quia affirmatio potest esse causa negationis & non econuerso, vnde esse genitum potest esse ratio nō generandi. Ex eo enim quod est aliquid genitū habet quod non sit vniuersale principium, & per consequens quod non sit pater, prout paternitas sumitur in diuinis modo superius dicto, sed ingentum in quantum huiusmodi nullius affirmatiui est causa seu ratio, sed solum negat esse ab alio. Et quod dicitur postea filius, quia non spiratus spirat, ergo pater, quia non genitus generat. Dicendum quod antecedens est falsum, filius enim spirat, quia habet virtutē spirandi, & non quia non est spiratus, oportet enim positiui esse causam positiuam & non negatiuam tantum.

11 Ad tertium dicendum quod sola positiua directē & formaliter importat perfectionem. Et ideo inter positiua quæ Deo cōueniunt illa sunt perfectiora quæ minus possunt cōmunicari creaturis, sicut omnipotentia perfectior est quā sapientia. Si autem alterum sit positiuum & nō cōmunicabile. Alterum verō priuatiuum & incommunicabile, non propter hoc illud negatiuum, quantum ad hoc quod dicit formaliter, erit perfectius positiuum, quia negatio nullam perfectionem ponit, licet fortē aliquid supponat perfectius illo positiuum. Et hoc modo ingentum vel innascibilitas supponit vniuersalitatē principii quæ est incommunicabilis & aliquid perfectius vel quasi perfectius secundum modum intelligendi quā paternitas absolute dicta. Ipsa tamen innascibilitas quantum ad illud quod dicit formaliter non est perfectior paternitate, sed econuerso. Itē cum dicitur in minori, quod paternitas est cōmunicabilis: verum est secundum generalem rationem nominis, sed prout est proprietas fundata super autoritatem primi principii vniuersalis non potest communicari sicut nec innascibilitas.